

aliq̄ Cotone appellant, inter lini genera nonnulli annumerant, & cum eius, quod sciam, nusquam meminere iūt Dioscorides, & Galenus, mihi sanē praeferendum non fuit, quin de eo hic differerem. Planta est Xylon non admodum magna, caule tamen ramis non paucis referto, folijs triquetris, fructu barbato, pontice nucis ferē modo, in quo semen concluditur, vna cum mollissima, ac candidissima lanugine, qua maturo iam fructu eximitur, atque netur ad multa vitilis. Ex calfacit eadem & siccata. Vt flastit sanguinis profusio; & praesertim in vulneribus. Seminis medulla rufiscentibus, & difficulter spirantibus misficē auxiliatur, genituramque auget. Oleum ē seminis medulla expressum lentiginos, & ceteras cutis infectiones delet. Est & planta lino similis, tum folijs, tum caule, tum quoque florum ipsarum figura; quāquam aureo sint colore. Hanc nobis LINUM sylvestre vocare libuit, non solum, quod Linum facie referat, sed quod lini modo in flamina trahi possit. Herba ipsa vna cum floribus decocta, & illita, tumores, resoluūt, & inflammationes lenit, quinetiam induratos articulos emollit, p̄nosq; in inguinibus sanat. Lini feminis facultates memorie prodidit Galenus lib. septimo simplicium medicamentorum. sic scribens. Lini semen esum flatuosum est, etiam si frigatur, adeo sanē excrementitia humiditate plenum est. Est verō etiam primo ordine quodammodo calidū, ac humiditatis, & siccitatis quodammodo in medio est situm. Quod Graci λινον, Latini enim Linum appellant. Arabes, Bazarrichiden, sive Bezzerbetan; Itali, Lino; Germani, Lein, & Flachs; Hispani, Lino; Gal-
li, Lin.

Lini vires ex Gal.

Nomina.

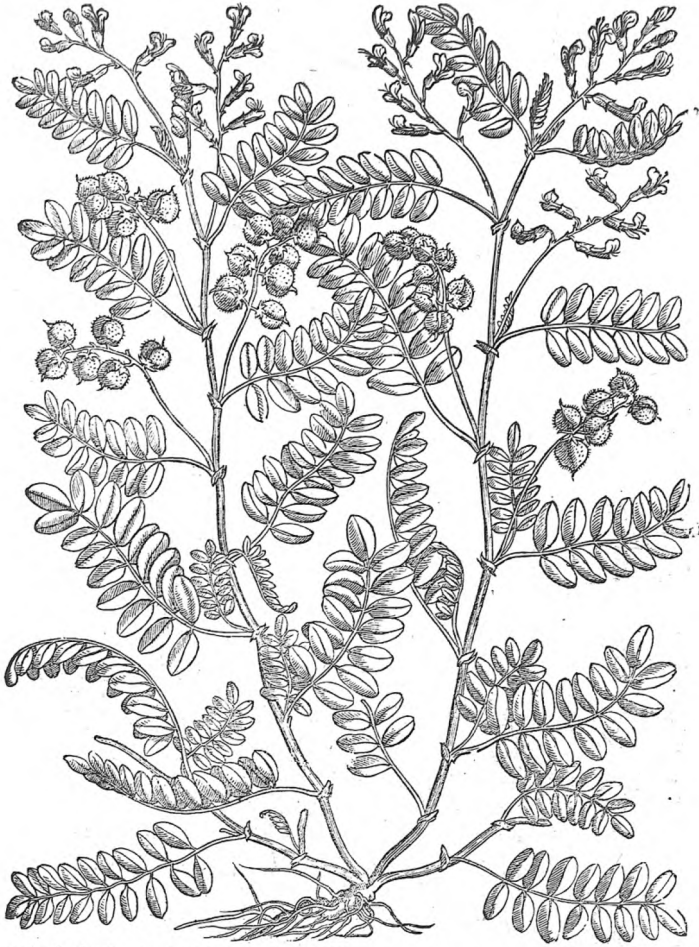
Cicer fatium alio idoneum est, urinam ciet, inflationem parit, colorem commendat, menses ac partus expellit, lac auget. Cum eruo decoctum inlinitur ad inflammationes testium, verrucositas informationes: ad scabiem, ulcera capitis manantia, impetiginesque, item contra carcinomata, & ulcera, quæ cacoëthe vocantur, cum melle hordeo prodest. Alerum genus arietinum nominatur. Vtrunque cit vinas, dato cum rore marino hydropicis, aut regio morbo laborantibus, eorum decocto. Lædunt exulceratam vesicam, & renes. In verrucarum formicantium: pensiliumque genere prima luna singulis granis singulas tangunt, eaque grana linteolo deligata abijci post se precipiunt, ita decidere eas arbitrantur. Sylvestre cicer, folijs fatium simile est, odore acri, sed semine discrepat. Idem quod fatium præstat.

Cicetis confideratio, & uires ex Gal.

In Cicerum genere habetur candidum, quod & columbinum vocatur. Est & rubrum Venerem dictum, quod ad excitandam venerem mirifice præstat. Habetur item & nigrum ceteris minus, quod Arietinum appellant. Adolecens cicetis planta cubitali altitudine, paulo procerior, folijs oblongis, denticulatis albicantibus, pilosis, caule lignoso, haud

CICER SYLVESTRE.

recto, ramis multis brachiato, floribus subpurpureis, è quibus siliquæ prodeunt breues, sarctæ, in mucronem tenuem desinentes, in quibus ad summum cicera duo concluduntur. Radice niivur lignosa, fibrosaque, altè descendens. Solum amat pingue. Seritur vere, & maturescit. Aestate, quo etiam tempore demittitur. Horum meminit Galenus primo de alimentorum facultatibus, sic inquit. Cicer non minus quàm faba inflatione excitat, sed valentius nutrit. Venerem stimulat. crediturque esse etiam simul semen generare, cuius gratia admixtarius equis quidam ipsam exhibent. Inest præterea Ciceribus facultas abstergendi maior, quàm fabis: adeo ut quædam ex ipsis contractos in renibus calculos eviderit frangant, atque comminuant. Nigra autem sunt ea, & exigua in Bithynia præcipue nascuntia, Arietinaque vocata. Huius ex aqua decoctum potare præstitit. Vescuntur, & virentibus adhuc ciceribus homines ante adeptam maturitatem, quemadmodum, & fabis, hætenus Galenus. Nigrum vocari Arietinum tradidit Plinius, quod arietum capita sua imagine repræsentet. Theophrasto quoque Cicerum plures sunt differentie lib. v. 11 cap. v. de historia plantarum, ubi sic habet. Cicer & magnitudine, & sapore, & odore, & firmitate, pleraque differentias ostendit, ut arietinum, & columbinum. Candida inter omnia dulcedine præstant. Ciceris facultates recensuit etiamnum Aetius, sic inquit: Cicer statuosum leuomen, ac alimentofum, ventri accomodatum, vrinam ac menses euocat, & lac, & sperma copiosè generat. Huius decoctum, præsertimque nigri, calculos renum frangit. Alterum verò genus, quod Orobiscum vocatur, atrabitis, distent, incedit, & abstergit. Ictur, lienem, & renes expurgat: scabiem, & impetigines exterit, parotidas, ac testiculorum durities distent: asperitque

Ciceris vires
ex Actio.

ad vlcera maligna presidium non penitendum . hactenus Aetius . Cicerum farina ex intubi stillatitia aqua decocta , & Toniceri illita , tumores illius resoluit , & serpentium moribus medetur , praesertim , si cum Hyperici decoctio miscatur . columbinum aqua maceratum , & deinde contusum , & illitum purrescentes gingivas sanat . Paratur e cicerum rubeorum sesquibbra , additis quibusdam alijs , decoctum perquam optimum ad urinae ardores , hoc modo : Sumito corum sesquibbra , & in libris , x . aquae die vna macerato , & ad tertias decoquito . Deinde percolato decocto addito dulcis radicis vnicia , item malua , & eius radices , graminis , & albes , agrimonique , & cuscuta manipulum , Sebestena , & zizyphas decem , praeterca seminis melopeponis delibrati binas vncias , baccarum Halicacabi , & beutenis Solani , & lithospermi , singulorum drachmas quatuor , ossium dactylorum contritarum drachmas tres . Et permittito hae omnia feruere ad tertias , propinato quotidie mane vncias quatuor . Ceteram syluestre ciceribus sepe notum est & si Plinio fides est adhibenda , uentrem subducit , sed flatus & intestinorum dolores gignit . Graecis ^{καλαρα} Latine Cicer nominatur , Arabibus , (Chemps , Hanoos , seu Albanos : Italice Cici : Germanice , Kiebern , Kiechererbs , & Zisererbs : Hispanice , Grauancoos : Gallice , Cices .

Nemina .

Κίναρος .

F A B A .

CAP. XCVIII .

aOmnia exē.
κίναρος ἢ καλαρα
vna o. i. faba
graeca.

Faba inflationem excitat , agrē concoquitur , tumultuosa somnia facit , tussi confert , carnē gignit , media calidi , frigidi que natura . Decocta in posca , & cum suo cortice elitata , dysenterias , & oca-

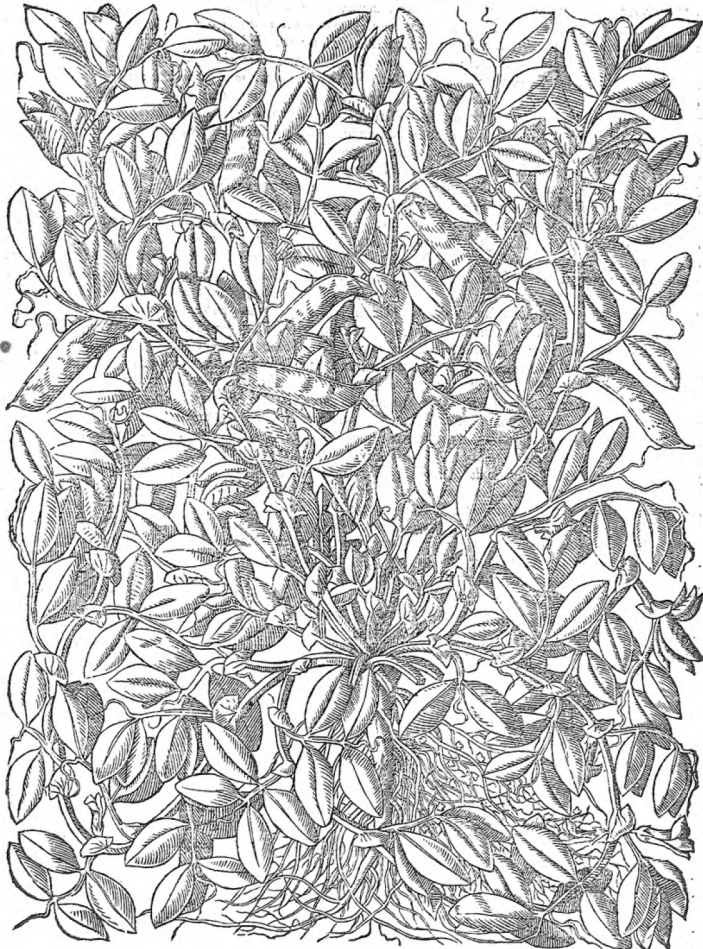
F A B A .

licorum

iacorum profluua sistit: contra vomitiones conuenienter manditur. Inflatio leuior contrahitur, si aqua prior inter coquendum abijciatur. Viridis plus negotii stomacho exhibet, maioremque flatum parit. Lomentum eius, & per se, & cum polenta illitum inflammationes, quas vulnus excitauit, mitigat: cicatrices concolores facit: turgentes grumolo lacte mammis, etiam si inflammatione tententur, adiuvat: lac resinguit, furunculos, fugillata, parotidasque cum foeni graeci farina, & melle discutit: cum rosa autem, thure, & oui candido procedentes oculos, tumores, vnaque reprimat: subacti vino, suffusiones, & idem oculorum recreat. Manducata sine cortice faba, ad auerendas fluxiones, fronti illinitur: decocta in vino testium collectiones sanat: quo tardius pubes crumpat, pueris, immo uentri illinitur: ut iliginem purgat. Fabarum cortice illiti capilli, qui post euulsionem renascuntur, grauelescit, & minus alimenti capessunt: cum polenta, scilicet alumine, & vetere oleo impositi cortices, itrumas discutunt. Decocto earum lanæ inficiuntur. Faba de pro cortice in illas partes diuisa, in quas suapte natura scinditur, imponi solet sanguinis defluxionis, ab hirundine concitatis: namque eas supprimit, si semisecta apprimatur.

FABA SYLVESTRE.

Faba, caule exis quadrangulo, obliquo, geniculis intersepto, inani, alis multis, è quibus flores plures ex uno pedicelo racematim exeunt, non quidem virinque, sed uno tantum latere seriatim appensi, vesiculosos, birti, ac cristati. Prodeunt

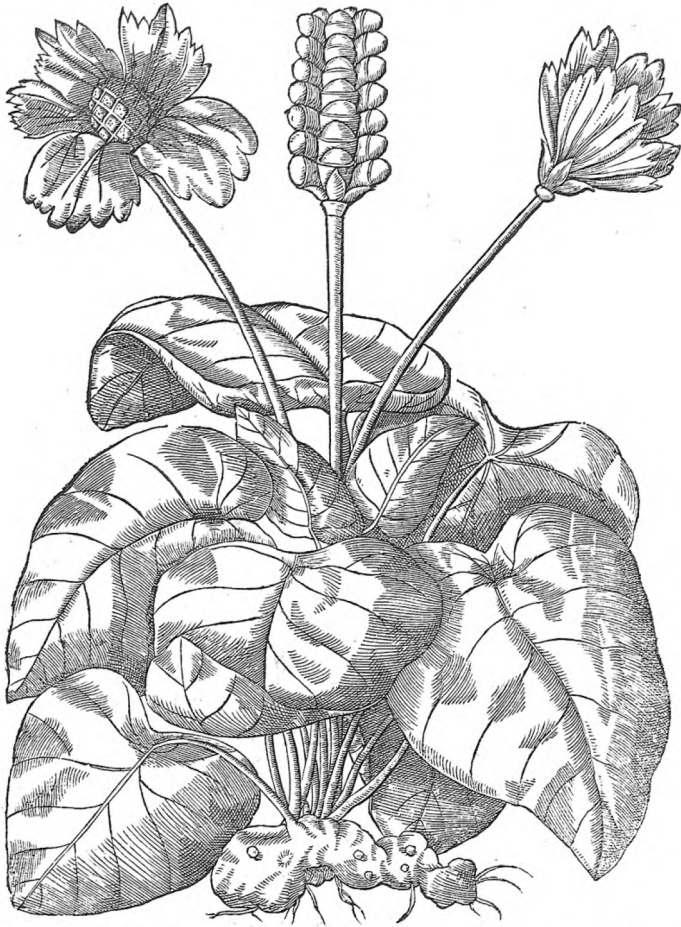
deint e caule rami distari exortu, & quibus folia emergunt pingua, utrinque quaterna. Fraximulorum cacionibus ca-
preoli exunt singulares, sed adeo tenues, ut facile perdantur. Siliquis primas edit eis floribus, qui in inferiori caulis parte
habentur, ceteris leguminibus maiores, crassiores, carnosioresque, apice in acutum desinente, in quibus fabae concludun-
tur, forma, & magnitudine differentes. Nam alia magna, alia parua, alie subrotundae, alie compressae, & alie quidem colo-
resant albicant, alia subviridi, alia fimbrijo. Planta tota unica nitens radice, tenuibus adnatis fibris. Gaudet irrigari
pluvia, dum floret, deflorescens vero contra, tunc enim nisi exiguas desiderat aquas. Seritur a nonnullis solum ad arua im-
pinguanda: Namque cum flovere incipit, totaque succosa est planta, illam arua agricolae, quae subinde sepulta contabescit
latissimum, pinguisimumque agrum reddit. Fabulium caulium, & siliquarum cinis, ad coxendices, & veterum nervorum
dolores, cum retere axungia illitus, prodest. Fabae, ut in memorie prodidit Galenus libro v. i. simplicium medicamentorum
in exiccando, & refrigerando secundum utrumque ad medium temperamentum propinquissime accedunt. Caro Fabae pau-
lum quod abstergens facultatis continet, sicut cortex nonnulli adstringentis. Ideo medicorum nonnulli totam fabam
cum oxycrato decoctam adfenserit, catclasis, & vomentibus, quos *phlegmicos* nominant, exhibuerunt. Porro ut edulum, sta-
tulentia est, ac coctum diffusile, si quid aliud: excretionibus est thoracae, & pulmonae idonea. Per medicamentum vero foris
imposita: sine molestia desiccatur. In podagricis ea septennumero usus sumus ex aqua decoctis, & deinde ad ipsi suillo admixta.
Ad nervorum tum confusiones, tum ulcurationes, farinam eius cum oxymelite imponimus. Ad eos, quos ex icthu iam
phlegmone occupaverat, cum polenta. Sed & testium, & manarum aptum est cataplasma. Nam haec partes cum phleg-
mone tenentur, moderate refrigerari amant, maxime cum mannae ex lacte ipsi concato phlegmone patitur. Quan-
lac quoque ab eo cataplasmate extinguitur, sicut puerorum pubes farina fabacea pluita plurimo tempore glabra permanet.
Et libro primo de aliment. facultatibus, sic inquit. Inflatibus cibis quocumque modo apparetur nec per quantum longam de-
coctionem illi virij potest amittere. quod pisanae minime negatum est: deponit enim per illam quicquid habet statulenti. Qui
porro affectus singulos cibos sequi natos, animadvertere, & mente consequi uolet, quandoque totius corporis tensionem, qua-
si a statulento spiritu perfertur, maximeque qui ad huiusmodi esculentum non fuerit assuetus, aut ipsum minus recte co-
ctum assumpserit. Habent autem fabae non densam nec grauem, sed fimoam, leuemque substantiam. Quae tamen ipsa non
nulli abstergerij possidet facultatis, similiter pisanae. Etenim manifeste fabacea farina cutis sordes detergere consuevit.
Quod intelligentes mangones, ac muliercula, in balneis quotidie hac utuntur, velut alij niro, atque apbronitro, & in vni-
uersum is, quae absterget. Illinum praeterea & faciem hac, quemadmodum pisanae: nam quae in summa cute eminent
lentes, exterit, & maculas uelut ex sole contractas. Huius ergo facultatis nomine ne in alui quidem transitu diu cun-
datur, sicut quae glutinosa, & crassi succi sunt sine ulla abstergendi facultate, qualia balicam, tragum, similaginem, &
amylum esse perhibuimus. Cum porro ferulacum ex fresa faba paratum, quod *trio* Graeci nuncupant, flatibus non caret,
multo amplius integras fabae inflabit cibis, quanquam fricta (nam hoc modo aliquando pro bellarijs sanant) flatum depoi-
nit, sed tum concitum per diffusile, taroque descensu in commodior redidit, & crassi succi alimentum in corpus diffundit.
Quod si uiridis, immatura, nondumque arefacta edatur, commune omnium fructuum, quos ante perfectam maturitatem
ingerimus, rationem obtinet, corpori humidiorum alimoniam exhibebit, ac praeter maiorem excrementorum vim non
tantum in vis intestinalium: sed etiam per uniuersum corporis habitum producet. Merito igitur minus quoque uictrici,
sed proptius deicitur. Plerique autem hominum non crudas solas fabas comedentes, uia eas cum stilla carae decoquunt, ue-
luti olera consueuerunt: ruri uero etiam cum caprina, & ouilla. Alij fabas inflare sentientes, cepas admittunt, cum in ollis
pulmentum ex illis fruent. Sunt qui non simul elixatas, sed cum pulmento cepas ingerant crudas. In omnibus namque ad-
sibus quicquid flatuosum continetur, per caliditatem, & extenuatiam corrigi comparatum est. Est etiam planta, cuius hic
imaginem appingi curauimus, quam SYLVESTREM FABAM appellare libuit, quod cum domestica non parum habeat
similitudinem. Crescit haec in Apulia, ut quidam mihi retulerunt, passim in campestribus humi repens, caulibus quadrang-
ulis sese inuicem implicantibus, in folio domesticas fabae, floribus in purpura albicantibus, & quibus Siliquis oriuntur compressa
fabarum longe minores, in quibus semen continetur rotundum, & fabarum sapore. Sunt qui hanc plantam uelint Galeno li-
bro primo de alimentorum facultatibus ARACVM uocari domesticum, qua in re fortasse non male sentimus, nec uolo ego
quoque horum sententiam contradiere. Et si ego syluestrem fabam eam uocauerim, ob similitudinem, & praesertim, cum
alia sit planta, cuius hic imaginem quoque expressimus, quae Arachum secundo loco a Galeno descriptum per omnia refer-
rat. Dicant alij rei plantaria studiosi suam quoque sententiam: quam facile ex Galeni uerbis elicere poterunt, qui de Ara-
cis sine Aracis ita scriptum reliquit. Postremam nominis Aracorum syllabam scriptam per, e, in Aristophanis Helicadi-
bus inuenimus, ubi inquit, Aracos Tricicum, pristanam, alicam, zeiam, Lolium, Similaginem. Semen hoc cicerculae seminij
est ad simile fueruntque nonnulli qui putarunt ipsum non esse generis a cicerculae diuersi, quandoquidem & visus ipsius om-
nis, & facultas, cicerculae facultati esse similes, nisi quod Araci sunt duriores, minusque facili elixantur: quae causa etiam
est, cur faculae concoctis sunt diffusiores. Apud nos autem syluestre quoddam, rotundum, ac durum, eruoque exilis,
in fructibus cerealium reperitur, quod Arachum nominant, non per, e, sed per th, uirumam syllabam proferentes. pro-
tunc ipsum, uti & semen securidiae, seligentes. Hac ille. Meminit quoque Araci Theophrastus libro & cap. octauo de
historia plantarum sic inquit: Nam & Aena magis in bordeo exire uidetur, & in lente Aracus, res tabra, & dura.
Id quod in planta, quam pro syluestri Aracho appinximus, quis facili uidere potest. Verum in altera nullam uideo ego Ci-
cerculae cognationem, quo sit ut eam fabam syluestrem appellaauerim. *Kappa* sic Graecis, Latini uero Fabae uocatur: *Ar-
bibus*, *Hachille*, *Haballe*, sine *Bachale*: *Italica*, *Fava*: *Germanica*, *Bouca*: *Gallis*, *Fabae*.

Kappa ab yltimis.

FABA AEGYPTIA.

CAP. XCIX.

AEgyptia Fabae quam aliqui Ponticam uocant in Aegypto plurimum prouenit: in Aethiopia, Cili-
ciaeque lacubus inuenitur. Folia habet ampla, etiam si ad arborum frondes comparentur: cau-
lem cubitalem, digiti crassitudine: florem rubeum, dupla papaueris amplitudine: & ubi flore exiit,
fert folliculos ueparum fauis similes, in quibus faba supra operculum, bullantis ampullae modo, pro-
mandata, & ita in aquam demissa. Radice firmatur arundine crassiore, quae cruda coctae uelut *ci* Co-
locasiae nomen est. Fabae uirens manditur, & exiccata nigrescit: vulgare cum magnitudine superat. Ad-
tae uice, lo mento: datur quoque in pulte Cortices in uino multo decocti, si terna uide cyathi bibantur
magis proficiunt. Facit ad aurium dolorem, quod in eorum medio uiride spectatur, gustu amarum, si
erium, & cum rosafaco coctum instillatur.

Aegyptiae fabae confid.

Sunt qui Aegyptiam fabam suae radicis appellatione Colocasiam nuncupent. Hanc primò Tridenti anno 1538. ostendit mihi Odoardus Polonus, qui alias quoque plantas, & eas quidem raras secum deferbat ex Syria & Aegypto. Ceterùm eos quidem in errore versari crediderim, qui putant plantam illam ex Aegypto allatam, quae ari speciem representat, esse fabam Aegyptiam. Siquidem haec, nec caulem, nec flores, nec fabas edit, nec radice nititur crassissima, arundinacea, nec spinis subborrens, ut Theophrastus inquit: Ceterùm explodenda videtur Anguillarij sententia, ubi probare contendit Aegyptium Arum legitimam esse Colocasiam. Siquidem ipse, non aliam ob causam Ari huiusce plantam caule niduam perpetuo esse censet, quàm quòd illarum regionum incola, quotannis radices effodiant ad esum, nec permittant eam ad suam pervenire frugem. Sed quàm frivolo nitatur argumento, ipsamet planta palam facit, cum neq; in Italia pluribus annis ad senectutem vsq; in siccilibus, & aridarum educata, usquam caulem ediderit. Deinde quis crederit unquam effodi has plantas, ipsi in regionibus adeò diligenter, ut alicubi quandoque, aliqua non remanserit? Absurdum quidem hoc est, & minime credendum. Ideoq; cum ipsi consentiam, qui Ari speciem esse putant. Siquidem cum folio, tum radice Arum imitatur, ut ex eius imagine hic expressa, quam mihi dono dedit Augerius de Busbecke; vir sanè clarus, ex Constantinopoli allatam, quis certior fieri poterit. Meminit huius Theophrastus lib. 1111. cap. x. de plantarum hist. ubi ita scribit. Faba Aegyptia in palustribus, flagnisq; exit. Caulis eius, qui longissimus, quaterna cubita perficit: crassitudo digitalis est, similis calamo molli, non venticulato, Rimas intrinsecus habet tendentes per totum, lili modo. Caput in cacumine orbiculatum, nec parum saevum non absimile. In singulis cellis, singula faba continentur, paulò super id eminentes, multitudine plurimum terdens. Flores papaveris duplo ma-

ior

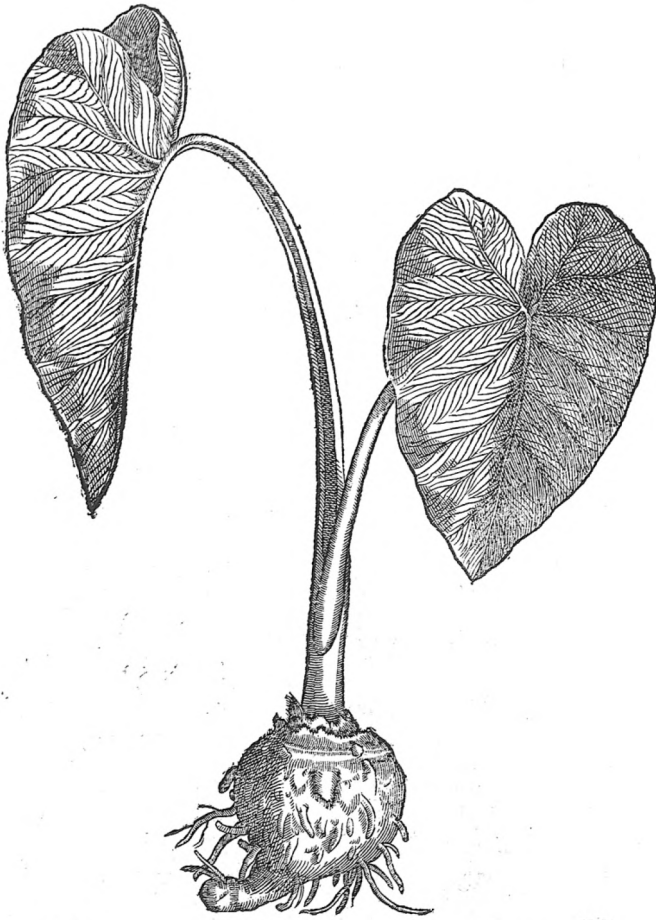

ior, colore roseus, in plenum capit. Super aquam folia ad singulas fabas amplexa exeunt. Fabam quanque conterenti amaro illud, ex quo pilula fit, inflexum patescit. Fructus ita se habet. Radix illi crassissima, arundine plenior, rimas similiter atque caulis habens: manditur & cruda, & elixa, & assa: eoq; cibo, qui incolunt paludes, utuntur. Nascitur itaq; spote vel plurima, exterum & seritur in limo paleis largè admixtus, ut descendat, incorruptaj; maneat: sicq; fabeta faciunt. Si autem semel apprehenderit, perpetuo manet. Radix enim valida est, nec procul arundinum surpibus, uernm spinis subhorrens. Quamobrem eam cocodrillus refugit, ne occurrens oculo offendatur, quoniam acutè non uidet. Nascitur hac etiam in Syria, Ciliciaque. haelenus Theophrastus. Hanc amplissima emittere folia tradidit Plinius lib. xxi. cap. xv. ubi sic inquit. In Aegypto nobilissima est Colocasia, quam cyamon uocant aliqui. Hanc à Nilo metunt: caule, cum coctus est, araneoso in mandendo: thyrsiformem, qui inter folia emicat, spectabilis: folijs latissimis, etiam si ad arbores comparentur, ad similitudinem coru, que personatare nostris annibus uocamus. Adcoq; Nili sui docibus gaudent, ut implexis Colocasiae folijs, in uariam speciem uasorum, potare gratissimum habeant. Seritur iam hac in Italia. hac Plinius. Aegyptia faba (ut Galenus auctor est libro primo de alimentis, que uocatur *αἰθῆρος*) Græcè, Fabæ Aegyptia Latine dicitur: Italicè, Fava d' Egitto: Hispanice, Inhamè.

Colocasia ex Plinio.

Nemina.

† Græci codices hoc loco habent *αἰθῆρος*, id est, in star galeri. Quæ autem horum locum affert Ruellius ex Plinio similibus loco citato. Vbi i verbis, que illa sequuntur, rectius fortè hunc Dioscoridis locum interpretari uideatur.

L E N S.

C A P. C.

Lens frequenti cibo aciem oculorum obtundit, agrè concoquitur, stomachum malè habet, etumque & inrestina inflat: sed aluum cortice cocta sistit. Præstat in cibo, quæ facillimè coquitur, nihil atri in maceratione reddens. Vim habet adstringendi: qua ex causa aluum cohibet, si detracto an tea cortice discoquatur accuratè, primaque aqua inter coquendum effundatur (quippe primum id decoctum ventrem resolvit.) Somnia tumultuosa excitat: capiti, nervis, ac pulmone inutilis: melius suo fungetur munere contra alui fluxiones, addito cù aceto inrybo, aut portulaca, aut beta nigra, aut bacis myrti, aut putamine punici, aut aridis rosis, aut mespilis, forbisve, pyris Thebanis, aut malis cotoneis, aut cichorio, aut planragine, aut gallis integris, quæ post decoctionem abijciuntur, uel rhoe, quæ obfonsi in spargitur: verum acetum cum ea diligenter percoqui debet, aliàs aluum conturbat. Contra sabuerfionem stomachi, triginta grana lentis delibrata deoerari proderit. Decocta cum polenta, & illita, podagras lenit: sinus cum melle glutinat, crustas rumpit, ulcera purgat. Decocta in aceto duritias, & strumas discutit: cum cotonco, aut meliloto medetur inflammationibus oculorum, sedisq; addito rosacco: sed in amplo sinu, ut in inflammationibus sedis, quæ maius remedium exigût, cum putamine

Bb
punici,

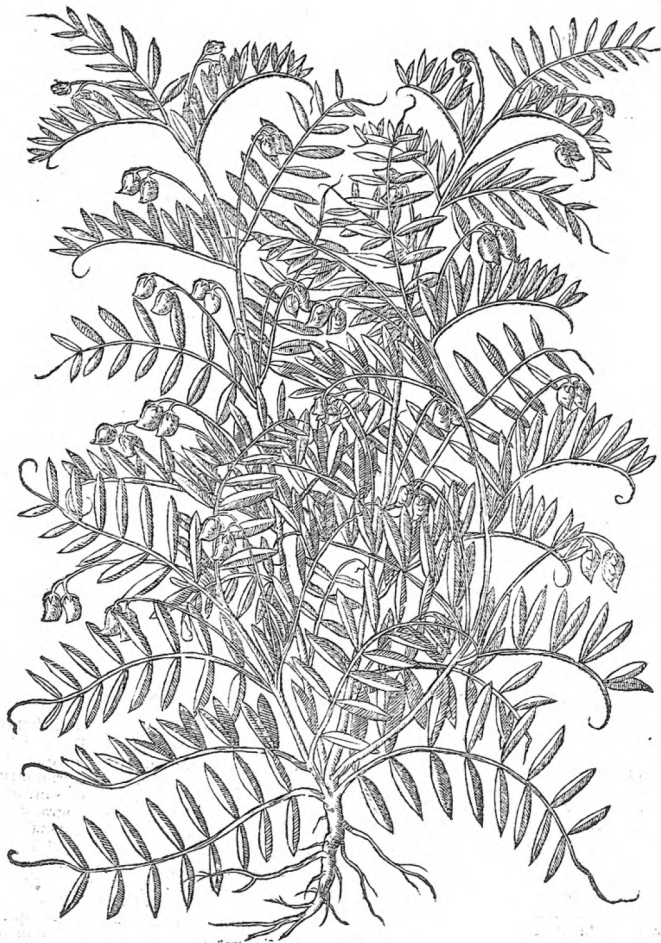
punici, ac siccis rosis, adiecto melle, decoquitur: nomis quæ in gangrænam evaserunt, adiuncta maris aqua: pustulis, & his quæ serpunt, igni sacro, per nionibusque, ut antea dictum est: contra mîmas in quibus lac in grumos coijt, & præ nimia sui copia profunditur, cocta in aqua maris, & illita auxiliatur.

Lentium cō-
sideratio.

Lens legumen ubique cregitum, folio cili, picis minore, & flore haud longè dissimili, siliqua parva, compressa, molliter- que in latitudinem fusa, in qua semina teresa, quaternave concluduntur, rotunda, pressa, lenique cuticula contecta. Ge- nera eius duo, album, quod minus est, & in cibis gratius: cinereo colere alterum, orbe paulò maiore. Huic flos est in purpu- ram candicans, alteri simpliciter albus. Necatur strangulaturq; lens, adnata illi aparine herba. Semina quæ ante satio- nem bubulo fimo obruuntur, præstantiora pronuntiant, & celerius demetuntur, si rei agrariæ indagatoribus credimus. Len- tis decocti cremor ad oris, & genitalium exulcerationes rutiliter adhibetur. Sunt qui scribant, certosq; affirmant, epoto 10 primo lentis iure, necari expellique citissimè puerorum vermes. Lentis quemadmodum lib. v l i i i. simplicium medicamento rum scriptum reliquit Galenus, valenter adstringunt: in caliditate verò, & frigiditate medium tenent; desiccant tamen in

Lentium vires
ex Gal.

L E N S.

secundo ordine. Ipsam itaque carum corpus defeciat, & silit ventrem: ceterum decoctum prouocat: proinde etiam prior aqua abicitur, ubi retentionis causa addibentur. haenus loco citato Galenus. Ceterum asserunt Dioscoridi Lentis alium cobibere, si detracto alium cortice discoquantur accurate, primaque aqua inter coquendum effundatur, omnino referatur Galenus, qui libro primo de alimentorum facultatibus sic scribit. Ne ex lente quidem panem quis tentauerit: praearida enim sine pingui, & friabilis est. Cortex eius rebementer adstringit, carnea substantia tenuior, qua & crassi succi, & teres, & succo porro lentis, sicut ante retulimus, adstringenti est contrarius. Quocirca si elixir in aqua insensum salis, garo, oleoque condium bibatur, alium deicit. At quod ex his decoctis lente ad eum modum, quem retulimus, ferulicum apparatur, contrarium succo uno obtinet. Nam qui ventri obueniunt, fluxiones defecant, os ventriculi, intestina, & totum denique ventrem corroborans. Quamobrem celiacis, & dysentericis accommodatus est cibus. Lens vero decocticia, ut illam adstringenti nebeniam, cumque hac alia videlicet omnia, que consequuntur amittit: alibi bilio, quam integra illa efficitur, crassum, praenumque succum gignens, tarde commean: alii tamen fluores baud defecant, nisi ea que cortice non est spoliata. Iure igitur qui modum in hoc edulo non seruant, elephantiasim quam vocant, & cancrum incurunt. Si diuino crassi, siccaque cibaria facit in melancholicos humores uertuntur. Quare is duntaxat, quiuis uisiois est habiudo ob aquam in carne diffusam: lens cibo uiliter praebetur: ceu aridis, & squalentibus admodum deamro. Eandem ob causam visum integrum, & incupiatum hebetat, immoderate exiccans. Et verò, qui contrario modo se habet: humidior videlicet, opulatur. Mensuris purgationibus inepta est: crassum enim, & tardissimum sanguinem facit. At mulieribus appellato profuua conuenientissima. Cui porro lentis, & pisana contraria inter se sint facultatis, ex amborum commissione praestantissimum edulium componitur, quod nos in Asia phacopsitanam nuncupamus. Verim non aqua utriusque portio esse debet: minus enim pitinae adijciendum, ut quae per decoctionem in cremorem lae diffunditur, & in magnam attollitur molem: lens autem cocta exiguum quandam tumorem aspicit. Sed enim huius eduly eadem ac pitinae est confessio, praeterquam quod saturicia, & pulegio adiectis, iucundius & paratius concoctioni efficitur: cum pitinae illi minime gaudeat, sed flo anetho, porroque sic contenta. Deterrima est lentis conditio, quam diuino cocsi papa insciant: minime enim incrassantia sibi uult admisceri, sed liquida potius, & crassitudinem incidencia. Cui uero sapa commiscetur, iceris obstruere non arbitror abiciturum, dulcescentis uisceris utriusque affectus, quos scirrhus uocant, hoc epulo exacerbari. Inter haec si suillam simul libeat incoquere, pitinae recentem, lentis sale asseruata congruere deprehendens: ceu utique quae quod bas me dia est, quam uisiois est, recenter salium appellat, phacopsitanam percommode & ad suauitatem, & concoctionem immittitur. Magis tamen lens cum salis carnis estata, & crassos humores auget. Nam haec quoque sanguinem crassorem, & melancholicum magis generant. Quapropter neque istis affatim, sepeque uti expediet, praesertim cui corpus melancholicum praeracso, & omnino prauo humori obnoxium est. Haec eadem & de regionibus, anni temporibus, & aeris constitutionibus in unoquoque edulo intelligere oportet. Ac autumno quidem melancholicis, ac sciccantibus cibus abstinentiam: hyeme uero eis utendum: uti sane in aestate humectantibus, & refrigerantibus: in uere medij temperamenti, medijs facultatis epulas offerendum. Est porro mediorum non una, nec simplex species: quaedam enim huiusmodi sunt, quoniam cum extreme nihil habent commune: quaedam ex duorum contrariorum equo intervallo a medio distantium ratione sunt mediocritatem adepti: ut si quis iuxta id, quod paulo ante dixi, pitinam lenti commiscet. Sic & teulophacem, quae ex beta, & lente nomen apud Graecos inuenit, Heraclides Tarentinus non sanis modo, uerim etiam laborantibus exhibebat. Est enim & hoc ex pugnantibus compositione edulium: quamobrem etiam tardus, quam beta: lens uero, quam lens per alium descendit. Est & illud perspicuum, huius succum in corpus dispersitum, ex amborum uirtute, lentis uidelicet, ac beta, esse permixtum. haenus Galenus. Ex cuius uerbis facile colligi potest, Lentis in frequenti ciborum uisum minime esse recipiendam: praeterquam ab is, qui morbi alicuius ratione, ut medicamentis potius, quam ut cibis conueniant. *phasiolus*, Graecis est, quae Lens Latinis: *Flader*, Arabibus: *Lenticchia*, Italis: *Linsen*, Germanis: *Lentijas*, Hispanis: *Lentile*, Gallis.

Nomina.

Phasioli.

PHASIO LI.

C A P. C I.

Phasioli inflant, spiritus cicut, aegre coquantur. Virides cibo alium emolliunt: ad vomitiones idonei.

Phasioli sunt in Italia vulgares, & in hortis, ac aruis, frequentes. Diuersa eorum habentur genera, varijs coloribus distincta: nam & candidi, & rubescentes, & melini, ac diuersis resperis maculis reperiuntur. Quos superioris quoque aetatis cognitis fuisse putauerim, est nonnulli eos nuper in Italia uenisse existimant. Candidi, quibus granum ceteris minus est, ceterorum leguminum more, in aruis feruntur. At rubescentes, melini, ac varij seminantur in hortis alijsue locis, ubi vniuersa sicutis opus. Si quidem praeterquam quod fructum suo tempore demetendum profertur, suis etiam inuolucris, ac sequacis foliorum, clauicularumque reptatur, resudines, attegias, mapalia, tuguria, cameras, pergulas, fencas, ac tabernaculicia & lignis cancellatim fabricata opacant, ac veluti topiario opere contextunt: solaresq; radios inibent, non secus quam uisiois, & sepes scandunt, porreptant, impliant, ac conuescunt. Quo fit, ut crediderim ego, illos a ueritate baudquaquam desistere, qui dixerint, hoc Phaseolorum genus hortense esse simla cem, hoc etiam libro a Dioscoride descriptum: quippe quod illi maximè respondeat, ut in sequentibus dicitur. Quamobrem longe aberrasse uidetur Marcellus in carpendo Hermolao tantopere audius, cum dixerit sibi parum uerisimile uideri ad eam altitudinem, & foliorum copiam esse legumen aliquod augeri, usque nascentis, & tabernaculicia uisientium. Quamquidem non modo huic refragatur Dioscorides; sed & ipsius simlacis nomenclant. Ceterum nec eos quidem hallucinari putauerim, qui pro certo asseruerint, Phasiolos supra dictis coloribus infectos, quos equidem nihil ab hortensjs similae differre existimo. Dolichos esse, quorum memini Theophrastus lib. viii. cap. iiii. de plantarum historia: & Galenus libro primo de facultate alimentorum: & ipsam secutus Paulus. Quippe quoniam Douchi ut adiuuante Deo infra in simlacis hortensis mentione dicemus non sunt illud quidem genus, quod Astorijus uulgo dicitur Rougionem, Tridentini uero Arabiea, ut Manardo Ferrariensi placet. Quisquid quidem hanc sibi Ochri nomine, tam Galenus, quam Paulus descriptere, ut eo, quem modo citauimus, loco patebit. Porro in hoc presenti capite Dioscorides, tam candidis tantum, & uulgaribus phasiolis differunt, non de cruiila. Arabiea uulgo uocata: in sequentibus uero capite de hortensjs similae, eorum mentionem fecit, qui uel rubentes, uel lactei, uel uersicolores enascuntur. Alibi itaque & magis uulgares, qui feruntur passim in campis, sine pedamento per se subsistunt, sed in latum sese pandunt, folijs bederacis, maioribus.

Phasiolorum confid.

Marcelli error.

Manardus notatur.

bus tamen & mollioribus, venosis, ternis ex uno pediculo prodeuntibus. flores mittit candidos, piffo minores, & quibus palmaria cornicula prodeunt, tertia, & in acutum definentia, primo quidem exortu viridia, & per maturitatem albicantia. In his semina, quae phasoli appellamus, continentur, facie quadrupedum renibus similia, alba, praeter umbilicum, qui tantum in his nigricat. Phasoli ex calfaciunt, & humefiant ordine primo. In cibum sumpti inflant, & uentriculo laborem faciunt, semen tamen generant, & venereum sollicitant, praesertimque ubi longo pipere, galanga, & saccharo asserguntur: Atqui id valentius praesent, si lacte bubulo pingui decoquantur, quousque rumpantur. Redduntur in cibis innocentes si cum sinapi vel cari femine edantur. Tumultuosa praeterea ac terrefica faciunt somnia, perinde ac lentes. Cornicula dum tenerissima sunt, elixantur, & in acetarijs deorantur, addito pipere, gustu non ingrato. Eadem prius elixa, & farina circumlita, & deinde in oleo feruenti, aut butyro fixa, addito pipere, & vus acerbis succo, Italix quoque expetuntur in cibum. Praesent peculiariter propria sua ipsius facultate ad sanandem equorum morsus, si dentibus attriti crudo vulnere illinantur. Parant quoque & phasoli muliebrem succum hoc modo. Sumunt phascolorem alborum, mica panis triticei albisimi, singulorum libram; Cucurbitam longam, teneram, urentemque vnam: Dissecta prius cucurbita macerant simul omnia ex lacte caprino nocte una, deinde addunt semen melopeponum visciis quinque, nucleorum perficorum mundatorum vncias tres, nucleorum picorum delibratorum selibram. Conterunt per se omnia in lapideo mortario, & deinde addunt pullem columbinam donefcicam vna cum plumis in particulas dissectam, abiectis tantum intestinis, & omnibus simul mis.

His. Ex vitreo organo, ad hoc parato, in vase feruentis aque collocato, aquam distillant, & subinde diligenter custodiant.
 Siquidem huiusce aque lotionem nitorem faciei conciliant. Et cuti mollissimum addunt laeuorem. Ceterum cum pba'stoli pi-
 fa mibi in mentrem reuocauerint, & nihil de eis meminerit Dioscorides, praetermittere quidem non potui, quin de eis quoque
 differerem. PISVM itaque caulibus exit fistulosis, ramosisq., capreolis multis, folio numerofo, longiusculo, crassiuscu-
 loq., ac subpingui, Siliqua cilindracea, rotundo, & candido femine: albi ciceris magnitudine. Florem edit papilionis anima-
 lis figura: circa umbilicum purpureum, radice imbecillis; Grana in siliquis sese immicem stipant, ut in nucia, & eruo.
 Seritur Vere, & Aestate demetiuntur. Duo eius sunt genera, alterum maius, alterum minus. Maius pedumanto
 gaudet, quo fit, ut Agricola arborum ramos illi adiungant. Minus huius accumbit, gracilis sit, ut in nucia, & eruo.
 adeo in cibis gratum: Dum hoc est generum, album, & cinereum, quod Erulliam uocant quidam. Ananienfes, &
 caetera Tridentina Rura Arabica uernaculo sermone appellant; alij Roniglionem. Exiccant pisa fabarum modo, remissius ta-
 men. Sunt qui scribant, pisorum iure huius purgari puerperas, & lactis copiam augeri, Auriginosof sanari, & aque in-
 tercui succurri. Sed proculdubio decipiuntur, quod haec haud quaquam prestare possit medicamentum, quod refrigeret,
 & siccet. Verum errandi ansam ceteris praebet Tragus, quippe qui perperam putari Pisum cicer esse Arietinum, cui ea in
 est facultas. At quantum ab Arietino cicere distet Pisum, facile quispiam conytere poterit ex his, quae superius in cice-
 re diximus. Cicer enim Arietinum nihil ab alijs ciceribus differt, nisi colore; caetera similia sunt. Ideoq; errorem hunc

debet diligenter vitare Germani, qui suis puerperis pisorum ius propinant: quin etiam iis, qui sumptuerunt purgatiuum medicamentum, extergendi ventriculi gratia. Nulla enim pisus inest absterforia facultas, ut Galenus inquit libro primo de alimentorum facultatibus his verbis: *Pisa tota substantia cum fabis quandam habens similitudinem, eodemq; cum fabis modo sumuntur. His duobus tamen rebus ab eis discrepant, tum quod non aequè ac fabae sunt flatulenta, tum etiam quod divergendi facultatem non habent; ideoque, sepius quam illa per alium secedunt. Ita per Graecè, ut etiam Phascolis Latine dicuntur: Italicè, Faginoli.*

Nomina.

Osfor.

ERVVM. CAP. CII.

Conclusa nō
legit Orib.

§ ERuum parvus frutex omnibus cognitus, angusto folio, tenuis, semina in valvulis habens: è quibus farina fit, nomine eruina, ad medendi vsus conueniens. Eruum capiti onerosum est: alium esu turbat: sanguinem per urinam extrahit: elixo boues faginantur. § Parandæ farinae ratio hæc est. Vberiora grana candidaq; deliguntur, permiscendoq; aqua reiperguntur, donec sufficienter comburant: postea torrentur, vsque dum hians cortex dirumpatur: molitaque, farinae eribro incenuntur: postremo farina reconditur. Hæc alio utilis est: vrinam ciet: meliorem colorem efficit: sanguinè per vetricam,

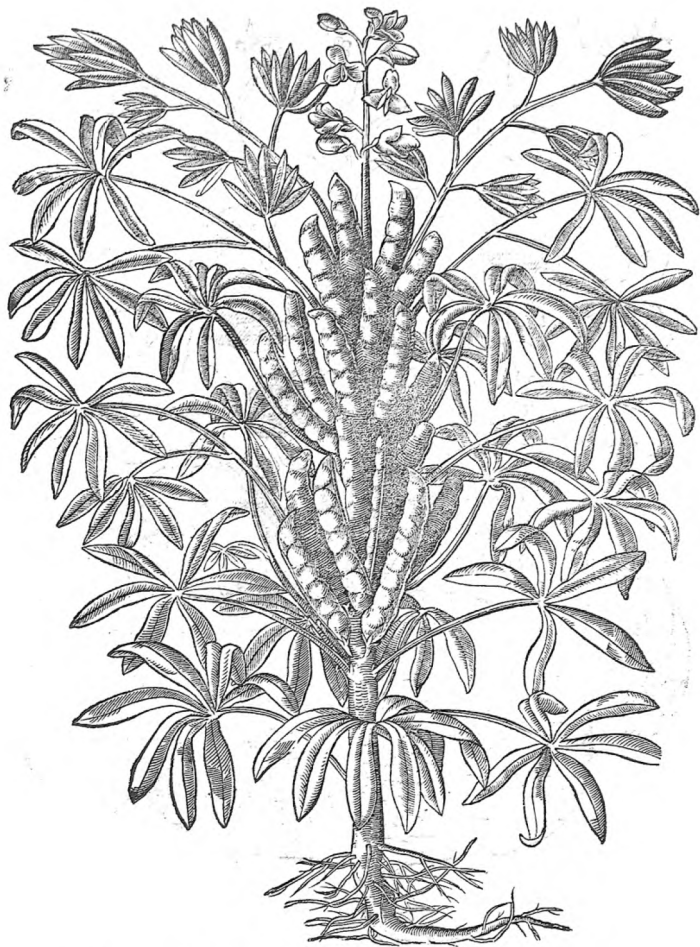
vesicam, aut alium cum torminibus elicit, si largius in cibo, aut potu assumatur: vlcera cum melle purgat: lentiginis, & vitia cutis in facie, & maculas, totumque corpus emendat: nomas, gangranas, duritiasq; serpere non patitur: mammaram duritias emollit: atra vlcera, quæ theriomata vocant, fauosque emarginat: carbunculos rumpit: cum vino subacta illitu morsibus viperarum, canum, hominumque medetur: vrinæ difficultates, tenesmosq; ex aceto mitigat. Eruum rabidis, qui alimentum non sentiunt, rostum, & ad nucis magnitudinem melle exceptum, sumptumque conuenit. Eius cremor perniones, & pruritus in toto corpore, sanat fouendo.

Eruum officina, Græcorum more, Orobum appellant. Planta itaque est eruum foliosa, humi procumbens, caulibus ac ramis multis sese implicantibus, folijs parvis, longiusculis, lente minoribus, pluribus ex vno pediculo, vrinæque pari exortu per intervalla prodeuntibus, uno in cacumine permanente. Flores edit paruos, ipsosque subpurpurascens, & aliquando candidantes: Siliquam gerit Pisi serè similem, sed breuiorem, & graciliorem, in qua semen rotundum concluditur, pressa, stricata inter granum & granum siliqua. Duum est generum, candidum, & rufum. Galenus tertium quoque addidit, nempe pallidum, inter priora medium. Non diu est, quod legitimum habetur, & seritur iam vbique in Italia. Alterum quoque vidimus erui genus, quod Creticum vocant, nostrati serè simile, sed minutio-

Eru confid.

O R O B V S.

Fryx

R A P V M.

C A P. C I I I I.

DEcocta Rapi radix alit, inflationem parit, humentem ac fluxam carnem creat, venerem stimulat. Decocto podagra, perniolesque fouentur: contritoque rapo, atque imposito iuuantur. Si excauatæ radici rosaceum ceratum adigatur, & feruenti cinere eliquæcat, a exulceratis pernioibus proficit. Cymæ eius decocta manduntur, & urinam ciunt: Semen antidotis, & theriacis, præsertim quæ sensum doloris auferunt, anodyna uocant, idoneum est: potum contra uenena salutare esse uenerem concitat. Rapum muria conditum, minus alimenti sufficit: sed multo magis appetentiam reat. Syluestre rapum in aruis nascitur. † Frutex est in cubiti altitudinem affurgens, ramis ovis, semis in cacumine. Folia fert læuia, digitali latitudine, aut maiora: & fructum in siliquis calyculatis: cùmque eorum inuoluta aperiantur, alia intus siliqua peccatur, quæ quandam capitis speciem præbet, in qua semina paruula concipiuntur, foris nigra, intus alba. Additur in medicamenta, quibus ad detegendâ cutem in facie, totoque corpore, utimur: præsertim quæ ex lupini, aut crui, tritici, aut loij farina, fieri solent.

a Cat. edax-
pivas a iab-
ant. ex. cora
tas affectio-
nus.

Rapum

Rapi confid.

Rapum in Italia vulgò notissimum est, præsertim apud Insulares, ubi statim post messem astate, Iunio, ac Iulio mensibus, in arvis secundo feritur: deinde mense Octobri, cum radix ad summum extuberaverit, è terra eruitur. Satis in triplici recensetur genere, sessile, longum, & rotundum: tamen literis mandaverit Plinius libro XVIII. cap. XIII. longum erraticum esse. Non omittendum naturæ miraculum, ex tam parvo semine tribus penè mensibus gignitur tam magna radix, ut ea aliquibus in locis plus quam centenas libras pendat. At librarum triginta pondere nos (apud innumera rapa vidimus in Ananysi) agro, longa, & colore purpurea. Rapum & radix (ut Theophrastus est auctor lib. VII. cap. IIII. de plantarum historia) gaudent frigidibus: sic ea dulcescere putant, simulq; incrementum in radicem, non in folia verti. Austri, atque ferens temporibus celeriter calescunt. Nursinis Plinio palma, quod eo fortasse solo magnitudine, & dul-
 tum, quam iumentorum pabulum. Quæ astate feruntur, vindicantur ab erucarum iniuria, quæ plerunq; tenella folia in un-
 versum erodunt, commissa fatiosis tempore semini fuligine, aut maioris fedi succo per noctem macerato semine. Siquidem
 Columella rem hanc sibi experientia comprobata afferit. Sylvestris rapi plantam ob meam ab Hetruria ubi frequens nasci-
 tur, absentiam, haftenus conseq̃ui non potui, atqui nolo etiam me ipsam acculare, quod rem ipsam neglexerim apud amicos.
 Quare Rapi sylvestris imaginem, quam hic appingi curavimus, esse sylvestre Dioscoridis rapum non referat, referat tamen
 plurimum domesticum. Quam ob causam, illud quoque excudi curavimus; tanquam Rapi sylvestre nostrum. Non de-
 sunt

sunt rei herbarie studiosi, qui uelint Rapunculum vulgò uocatum, quo Itali in acetarijs uescuntur, vna cum Fuchso rapum esse syluestre Dioscoridis. quorum opinionibus refragari cogor. quippe quoniam Rapunculi capitula, in quibus semen concluditur, duplicita non sunt, nec ulla in ipso semine reperitur qualitas, qua abstergere possit. RAPUNCULVS itaque planta est cubitalis, caulibus pluribus ab una radice prodeuntibus, in cacumine ramosis. Antea quam caulem edat, folia profert oblonga humi accubantia, sed quæ in caule ferè toto sunt longiori facie, sed breviora & angustiora spectantur. Flores fert in racemulo contracto minime, pullo colore. Radice nititur alba, trium digitorum quatuorve longitudine, crassiuscula, extuberante media ipsius parte, alba, fragili, tenera, & subdulci quodam succo prædita. Id quod, meo quidem iudicio, non prætermisisset Dioscorides, si Rapunculus noster syluestre illi fuisset Rapum. Nasçitur in arvis non cultis, in collibus, & in pratibus, non solum crudus, sed etiam coctus. Caterùm quid in medicum usum Rapunculus præstare possit, nondum compertum habeo, & si non desint, qui putent lactis ubertatem facere, si coctus cum longo pipere edatur. Sed ad SYLVESTRE rapum nostrum uenio, quod frequens in Boemia in agrorum marginibus nascitur. Exit hoc folio, caule, flore, semine domestico simile, sed aggregatioribus folijs. Radix illi est raphani, modo longa, crassaque, sed sapore per omnia domesticum refert: qua factam est, ut syluestre rapum hanc plantam uocauerim. Legitimum nasci copiosum in Eletruria diximus, non quod ipsam usquam

a nobis

Rapi uires ex
Salerno.

à nobis visum sit, sed quòd id ex aliorum relatione intelleximus. Nostri semen, cum insigniter amarum habeatur, & abster-
soria sit facultate praeditum, alterius loco securius illini poterit, ubi cutem detergere fuerit opus; quin etiam necandis uermi-
bus utile quoque fuerit. Rapi uires recensuit Galenus libro vi i. simplicium medicamentorum, ita inquit. Rapi semen uer-
nerem excitat, ut pote spiritum flatuosum procreans. Sic & radix concoctu difficilis est, inflatque, & semen generat. Et libro
2. de alimentorum facultatibus, inquit. Rapum siue $\gamma\gamma\omega\lambda\iota\delta\alpha$, siue $\delta\omega\alpha\delta\alpha$ appellare uelis, quod eius extra terram est, ole-
racem censetur. Radix, quae terra continetur, ante elixationem & dura est, & cibo aliena in aqua autem decocta, mirum sit
aliqua ex congeneribus plantis minus nutriat. Hanc quoque ipsam multifariam homines parant: nam & in uisra, & in
aceto reponunt, quò in totum annum usui esse possit. Succus ex ea in corpus digestus, temperato crassior est: ideoq; si quis
ultra modum estauerit, & maxime si perfectè conficere eam nequeat, crudum succum in uenis congeret. Ad alii deiectione
nem nec confere quicquam, nec officere dixeris, potissimum quando bene fuerit percocta, ut quae longam elixationem re-
quirat, optimaq; sit bis decoctionem perpeffa, ad eum modù uidelicet, quem antea in hac praeparandi ratione docuimus.
Sin crudior ingeratur, concoctu est difficilior, ac flatulenta, stomachoq; noxia: nonnunquam autem & uentrem mordicat.
T $\gamma\gamma\omega\lambda\iota\delta\alpha$ id Graecè uocatur, quod Latine Rapum. Arabicè, Seliem, Selgem, Selgiem, siue Alselgiem: Italicè, Rapo: Germani-
cè, Ruben: Hispanicè, Nabo: Gallicè, Rauen, seu Rauau blanc de iardin.

Nomina.

¶ Quod in Graeco hic legitur $\delta\alpha\lambda\omega\delta\alpha$, Ruellius uertit fruticosum. Quae uox est potius ab eo ex Plinio lib. xx. cap. lxxv.
posita,

posita, quod etiam alias saepenumero facit, quam Graecè Latina reddita. Nos fruticem nertimus, licet bat, ut alijs plerisque vocibus, Dioscoridem in proprio usum fuisse existimemus.

RAPVNCVLVS.

B. 1705.

N A P V S. C A P. C V.

COcta Napi radix inflat, modicum alit. Semen eius potum venenorum vires hebetat: antidotis admiscetur. Conditur sale radix.

Napi in raporum genere recensentur, & quanquam folio, & radice, raphanos magis referant, caule tamen, floribus, semineq; rapum emulantur. Plura Theophrasto, & Plinio produntur genera: quanquam hac tempestate duo tantum repererim, nempe album, & flavum. Flavi tanetsi albos crassitudine superent, magisque colore placcant; sunt tamen insipidiores, & gustui ob id minus grati. Omnes melius placent in pinguium carniu iure decocti, inflant tamen, & magis quam rapum satiant, & magis quoque uenerem excitant, & praesertim addito pipere. Semen additur in Tberiaca, quod uenens, potenter resistat. Necat & interaneorum animalia, ex limonum, aut aurantiorum succo potum; ex Adianii autem, suu lentium decocto, potum morbillos, & ex antihemata ad cutim propellit. Duplici enim nomine morbillos affectos uocat, tunc quod

Nomina.

quod à centro ad circumferentiam corporis materiam morbiferam ducat, tum quoque quòd propria sui ipsius facilitate morbi malignitatem superet, ac compeſcat. Datur utiliter cochlearis mensura ex vino addita lini seminis drachma ad ciendam vrinam. Ventricle cruditates uomitione extrahit, ubi ex oxymelite, & tepenti aqua hauriatur. Datur quoque diebus pluribus quotidie drachmas pondere, ex marrubij decocto, utiliter Ictericis, & aquæ intercuti incipienti. Sed plura de eo in epistolis diximus. In Aegypto frequentius feritur, quòd imbi ex eius semine copiosum exprimant oleum. Varias, nomen Graecum est: Napus, Latinum: Italicum, Napo: Germanicum, Steckrüben: Hispanicum, Nabicas: Gallicum, Naues.

Raphanis.

RAPHANVS. CAP. CVI.

RA dix, quæ Græcis raphanus dicitur, ex calfacit, status gignit, ori suauiſ est: sed stomacho aduerſatur, ructus ciet, vrinam pellit, aluo aptior: summo tamen cibo sumi debet, quò magis eius distributionem adiuet: cum autem præsumitur, cibum suspendit: quare uomituris commodissimè datur ante cibum: sensuum aciem excitat. Decocta contra ueterem tussim, & pituitæ crassitiem in pectore, efficacè est. Cortex ex aceto multo, celerius uomitiones mouet: hydropicis commodissimè illinitur: lie-nosis vtilis: fugillata cum melle rapi, & nomas amolitur: contra viperarum ictus auxiliatur: alopecias

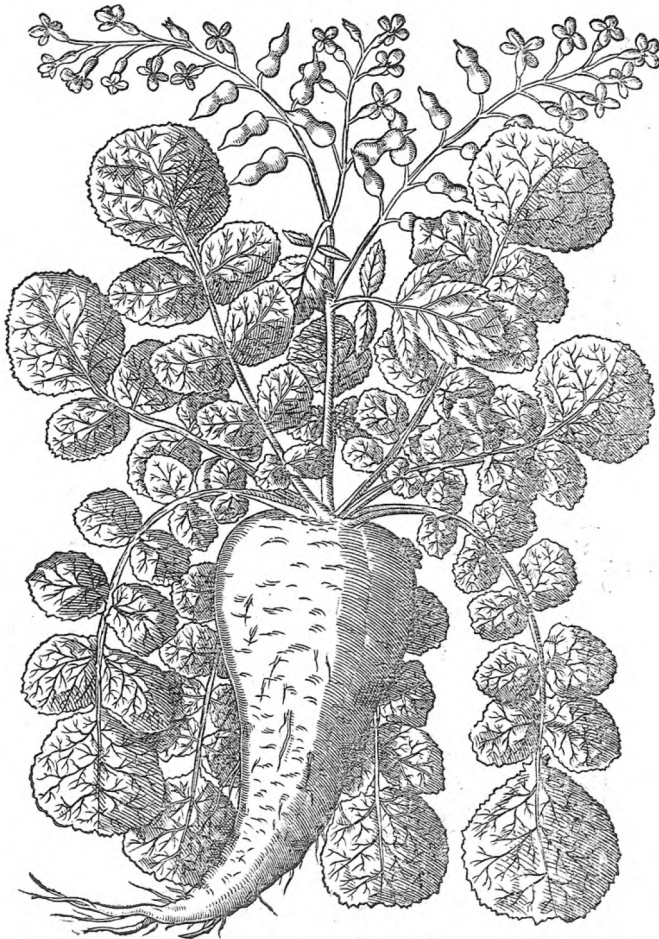
ad

ad pilum reducit: lentigines cum loliacea farina emēdat: his qui fungus strangulantur. tam cibo, quam potu salutaris est: menfes cit. Semen, uomitiones facit, urinam mouet, hincem extenuat: cum aceto illitum gangranas ualidissime emarginat: coctum cum aceto multo, anginis perquam uiliter gargarizatur: contra cerafis morfus, porum ex uino, auxilio est. Syluestris raphani, quam Romani armoraciam uocant, folia fauio similia. sed magis lampfanam imitantur: radix gracilis, tenera, subacris. Tā folium, quam radix in olera recipitur: sed hæc exalfacit, urinam concitat, æstuosa est.

Raphanus Græcis dictus, Latinis Radix appellatur. In Hetruria, quod Latinum nomen imitentur, Radice uulgò uocant: quemadmodum & Romani suam antiquam Raphani syluestris appellationem retinent, qui ipsum primè *lucer* & *metathesi* *R armoraciam* appellant. Ceterum cum syluestris, satina longè durior, acriorq; deprehendatur, Dioscoridis codex hic, ut in alijs pleriq; locis, mendis suspectione non uacat: uipote qui *Armoracia* radicem reddat teneram mollemve, & subacrem. Folio prouenit *Raphanus napa* simili, & rapo angustiore, scabriore, ac magis birto, caule tereti, siliquis tumentibus, rapo quadruplo maioribus, in mucronem desinentibus, in quibus semen concluditur rotundum, rufum, & sapore acutum, rapi, napiq; semine cum minus, tum etiam durius. Radix illi uaria, nam nonnullis longa, alba, teres, tenera, fragilis, nec admodum acris, quæ cateris in Hetruria præstantior habetur: aliquibus crassa, napi penè figura, altera longè durior, acrior, & gustui

Raphani con sideratio s

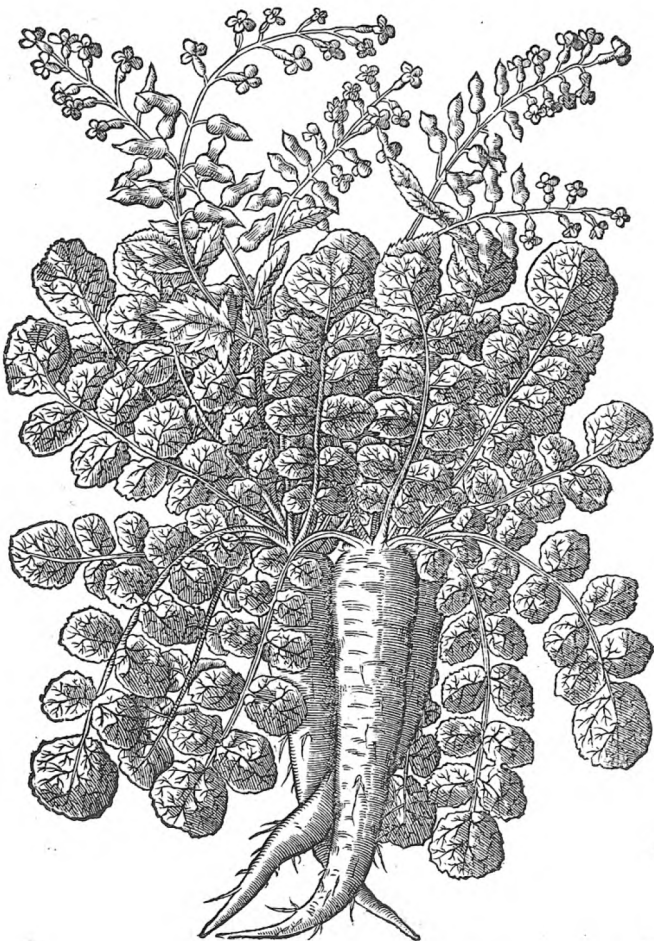
RAPHANVS I.

ingrator. Differunt quoque colore: Naque & alba, & nigra, ubique ferè habetur. Sed hæc altera minus frequens. Recens minutim incisa radix, albo meraco in spersa, & in Sartagine calefacta, & pubi adnota, remoratum urinam pellit. Idem præstat eiusdem succus, diarum vnicarum pondere ex cretico vino haustus. Vicia corticis cum tantundem mercurialis, croci grana quatuor, casta odorata pulveris drachma, & drachmis duabus succi sabini, omnibus simul in mortario contusis, & tenuissimo lintolo exceptis, & vteri cernici adhibitis, subuenit præstanteo exilio egrè parturientibus. Eiusdem radicis succus unâ cum oleo dulcium, aut amararum amygdalarum, & vini albi nonnihil seruescens, addito colocynthidis momento, aurum sonitus curat, si calidus infillabitur. Leonardus Fuchsus, medicus ætatis nostræ clarissimus, Armoraciam eam esse stirpem putat, quam Raphanum rusticum nonnulli vocaverit, folijs oxylapatho maioribus, radicibus acerrimis, quibus vitur vniuersa Germania, & Pannonia ad carniuum intinctus. Quæ in re cum, alioqui peritum, facile hallucinatum credendum, acerrimo fortasse illius plantæ sapore fretum. Quod si is uel Romam ynquam profectus esset, uel ceteras notas accuratius perpendisset, nunquam (ut arbitror) in eum errorem incidisset. Raphani Theophrasto lib. VII. cap. IIII. de historia plantarum, plura sunt genera: nempe corinuthium, cleoneum, lithalassium, bæotium. Adolefcit amplissimè Corinthiæ, quod uel radice constat detecta. Hoc enim sursum versus protruditur, non ut cetera in terram ampliari solitum est. Lithalassium, quod Thracion uocant, ualidissimum aduersus frigora traditur. Bæotium dulcissimum est, & figura rotundum, nec ut Cleoneum prælongum. Quibus folia læuia, dulciora, suauioraq; sunt: quibus autem scabra, acriora. Genus præte rea

Fuch. error.

RAPHANVS II.

redditur,

RAPHANVS RVSTICANVS, SIVE VVLGARIS.

redditur, quòd folijs eruca simile constar. Raphanus (vt libro VIII. simplicium medicamentorum scribit Galenus) ex calcifici quidem excessu tertio, defecca vero secundo: agrestis autem in vtroque efficacior est. Quin & semen ipsam planta efficacius est. Facultas ei inest digerendi. Itaque ad sugillata, & alia id genus luida ob talem facultatem accommodata existunt. Meminit item Galenus Raphani lib. I. de alimentorum facultatibus, sic inquit. Radicula folium, crudamq; urbani homines ut plurimum prima mensa ex garo sumunt, alii dicendæ gratia: pauci autem acetum admiscunt. Rustici vero frequenter cum pane citant, non secus ac alia, quæ nobis natura non ars paravit obsonia, in quibus est origanum viride, nasturtium, thymum, satureia, pulegium, serpyllum, mentha, calamintha, pyretum, eruca. Quippe hæc omnia viridia, eduliorum sunt obsonia, vna cum illis sompta, suntque herbacei generis planta. Radicula caulis quoque, & folia nonnunquam eduntur, sed necessitate magis, quàm sponte. Radix in eorum numero est, quibus obsonij potius, quàm nutrimenti nomine assidue vescimur. Vin extenuatorium gerit, cum qua conspiciet vna calcifici: acris enim in ea qualitas exuperat. Verno tempore caulem in altum assurgentem producere solet, cuius nata sunt ex caule lesere. Hic elixir sicut ex oleo, garo, & aceto, ut rapæ caulis, sinapique. & lactuca: nutritq; magis caulis iste, quàm cruda radicula, ut qui acrimoniæ in aqua deponat: quanquam minimam sanè & ipse alendi potestatem habet. Quidam non solum caulem; sed vna ipsas radículas elixantes comedunt, raparum modo. Ceterum cum medicos, tum idiotas illos mirari sibi, qui à cæna crudas eas edunt, concoctionis iuuandæ, gratia. Ipsi quidem ex experientia abundè consuetum habere dicunt;

Nomina.

enit; nullus tamen eos citra damnum potuit imitari. Radix, quæ Græcis, ἰσῆρις, Latinis item Rabbanus & radix appellatur Arabibus, Fugel, siue Fegiel; Italis, Raphano, & Radice: Germanis, Rettich; Hispanis, Rauano, & Rauanillo: Gallis: Rçfort.

Sisera.

S I S E R.

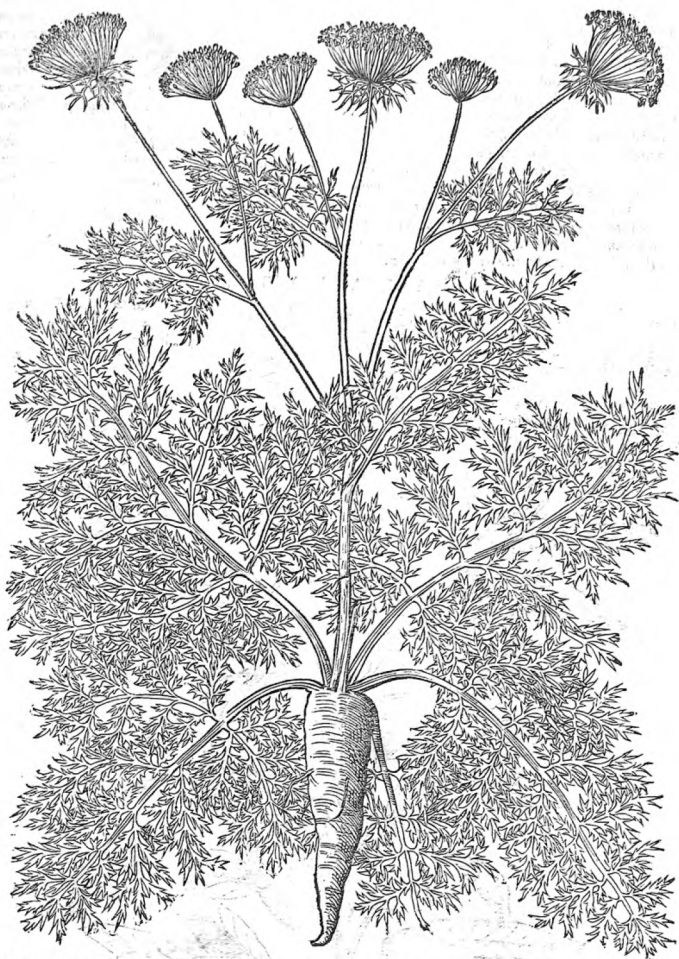
C A P. CVII.

Sifer vulgo cognitum. Cuius radix decocta origrata est, & stomacho utilis: vrinam cict, & appetentiam inuitat.

Siferis confideratio.

ET si antiquis omnibus Sifer adeo notum fuit, ut horum nullus habeatur, (quod si uerim uiderimque) qui eius scripserit historiam, nobis tamen adeo obscurum, ignotumque est, ut hoc æuo difficilimum sit, cum nobis, tum cæteris, qui ante nos scripserunt, uerum ac legitimum ostendere Sifer. Ego superiori tempore, quorundam relatione persuasus scripseram reperiri verum Sifer in agro Maguntino circa Rhenum. Sed postquam deinde cum alijs doctis uiris regionis illius de re hac conferrem, affirmabant id esse falsum: quippe quod ea radix, quam priores illi Sifer faciebant, eadem esset, quam nos hic appinximus, quamque Germani Gell Ruben, & Moeren uocant. Quæ res in causa fuit, ut nunc aliter sentiam. Adducor itaque, ut putem si Sifer nunc apud nos extat, id eam esse plantam, numerosis radicibus refertam; & passinacæ domesticæ faciem referentem, cuius hic quoque imaginem expressimus. Hoc ut censeam, plura sunt, quæ me inducunt. Primum quod

Sifer

Siser apud veteres, si cuncta ab eis de *Sisere* tractata obseruentur, *pastinaca* congener sit. Namque *Plinius*, (ut ceteros omittam) libro vigesimo, capite quinto, ubi de *pastinaca* agit, illico de *Sisere*, tanquam de congeneri tractauit, quemadmodum & hoc nostrum esse videmus, preterea, quod eius radix (ut idem *Plinius* inquit) neruum siue matricem intus habeat, quae eximitur, cum cocta fuerit. Deinde quod seratur frequentius, auulsis à radice agnatis, ut *Inula*, *Lilium*, *Acon*, quam semine, quod semine satum non nisi tertio anno est idoneum proueniat, radice vero quotannis. Id quod fecisse veteres in *Sisere* satione testatur *Marcellus*, *Dioscoridis* interpres, & *Ruellius*, qui quamuis non scribant, ubi il legit, nec à quibus autoribus acceperint, ego tamen illis credendum esse censo, quod mihi certò persuadeam; hocce probos, doctosque viros, haud quaquam scripsisse haec, nisi id alicubi legissent apud antiquos autores. In qua sententia confirmat me *Columella*, lib. vndecimo, cap. tertio de re rustica, sic inquit: *Pastinaca* & *Siser*, atque *Inula*, conualescunt alitè *pastinato*, & sterco rato loco, sed quam rarissimè ponenda sunt, ut maiora capiant incrementa. Quae verba si diligenter expendantur, radice *Siseri* non femine fundantur, & incrementum suscipiant. Nam quò crassiores sunt, eò gustui suauiores habentur. Ideo huc dicebat *Plinius* libro decimono, cap. quinto. Inter medica ducendum *Siser*, & ipsam *Tiberius* *Princeps* nobilitauit, flagrans omnibus annis à *Germania*. *Gelduba* appellatur *castellana*, R. heno imposita, ubi generositas praecipua. ex quo apparet frigidis locis conuenire. Inest longitudine *verruis*, qui decoctus extrahitur. Haec ille, quibus palam est, *Germanicum*